

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ

I

Ὁ Ἀπόστολος Μελαχρινὸς αἰσθάνεται ἀπὸ πολὺ νωρὶς τὴν ἀνάγκη ὄχι μόνον νὰ ἐκφραστεῖ ποιητικὰ ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναπτύξει μιὰ ἐκδοτικὴ πρωτοβουλία. Ἐμφανίζεται στὸ χῶρο τῶν γραμμάτων σὲ ἡλικία 16 ἐτῶν, τὸ 1896 στὴν Κωνσταντινούπολη, μὲ τὴν ἔκδοση ἑνὸς *Οἰκογενειακοῦ Ἡμερολογίου*. Τὸ *Ἡμερολόγιο* αὐτὸ περιέχει ἀποφθέγματα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ καὶ τὴν παγκόσμια λογοτεχνία, ρήσεις καὶ σκέψεις μεγάλων ἀνδρῶν, κωμικὲς ἱστορίες μὲ διδακτικὸ χαρακτήρα, γλωσσάρια μὲ νεολογισμοὺς καὶ λογοπαίγνια, καὶ ἀνέκδοτα, ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑπογράφονται ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἐκδότη. Βέβαια, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ Μελαχρινὸς ἔγραφε καὶ ποιήματα. Ὡστόσο, ἡ ἔκδοση τοῦ *Ἡμερολογίου* καὶ ἡ δημοσίευση ἀνεκδότων ἦταν φαίνεται ὁ πιὸ ἀνώδυνος τρόπος γιὰ νὰ κάνει τὴν πρώτη του ἐμφάνιση ὁ νεαρὸς ποιητής, πού, προφανῶς, αἰσθανόταν ἀκόμη ἀβέβαιος γιὰ τὴν ποιητικὴ ἀξία τοῦ ἔργου του¹.

Αὐτὴ ἡ σχεδὸν ἄγνωστη πρῶτη ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τοῦ Μελαχρινοῦ προαναγγέλλει τὴ μακρόχρονη θητεία του στὸν περιοδικὸ τύπο, πού ἀρχίζει μὲ τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ *Ζωή*, τὸν Νοέμβριο τοῦ 1902 στὴν Ἀθήνα. Ἡ *Ζωή* ἐμφανίζεται ὡς «φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν περιοδικόν», ἀποβλέπει στὴν «ἐμφύχωσιν τῆς ἀπονεναρκωμένης Ἑλληνικῆς Τέχνης», θέτει ὡς βασικὲς ἀρχές της τὴν «ἐλευθερίαν περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ [...] περὶ τὴν τέχνην», ὑπόσχεται «μοναδικὰς μεταφράσεις, ἀγνώστους εἰς τὸ κοινόν»². ἀνταποκρίνεται δηλαδὴ στὶς γενικὲς ἀνανεω-

1. Βλ. Αἰμιλία Καραβία, ὅπου καὶ στὴ βιβλιογραφία τῆς σ. 75 αὐτοῦ τοῦ τόμου· βλ. ἐδῶ Ἐπίμετρο 2 (I), σ. 81. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δυσεῦρετο σήμερον *Οἰκογενειακὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1897* (τοῦ ὁποῦ τὰ βιβλιογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ὁ Πίνακας περιεχομένων παρατίθενται στὶς σσ. 67-71 αὐτοῦ τοῦ τόμου), ὁ Μελαχρινὸς ἐξέδωσε, εἴκοσι χρόνια ἀργότερα, στὴν Πόλη, ἓνα ἀκόμη ἡμερολόγιον·μαζὶ μὲ τὸν Πλ. Κεσσίσσογλου. Ὁ τίτλος του εἶναι *Καλλικάντζαρος 1918. Σατυρικὸν καὶ Γελοιογραφικὸν Ἡμερολόγιον* καὶ περιέχει ἀρκετὰ σατιρικὰ ποιήματα τοῦ Μελαχρινοῦ. Τὴν ὑπαρξὴ αὐτοῦ τοῦ ἐπίσης δυσεῦρετου ἡμερολογίου μοῦ ἐπεσήμανε ἡ κ. Κωνσταντῖνα Μελαχρινοῦ.

2. Τεῦχος 1 (Νοέμ. 1902 - Ἀπρ. 1903), ἐξῶφ. β'· βλ. ἐδῶ Ἐπίμετρο 1 (I).

τικὲς τάσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα, οἱ ὁποῖες προβάλλουν τὴν ἀνάγκη δημιουργίας μιᾶς λογοτεχνίας ποὺ θὰ μᾶς καταξιῶνει ὡς ἔθνος, δίχως ὅσσο νὰ παραβλέπουν τὴ σημασία τῆς ἐπαφῆς μὲ τὴν ξένη λογοτεχνία, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν παράδοση ποὺ εἶχε ἤδη ἀρχίσει νὰ καθιερώνεται μὲ τὰ λογοτεχνικὰ περιοδικὰ *Ἡ Τέχνη* (1898-1899) καὶ *Ὁ Διόνυσος* (1901-1902). Ἐνισχυτικὸ στοιχεῖο τόσο γιὰ τοὺς στόχους ὅσο καὶ γιὰ τὶς βασικὲς ἀρχές τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ἡ ἔντονη παρουσία, στὸ πρῶτο τεῦχος, τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, μὲ τὴν ἐκτενὴ κριτικὴ μελέτη τοῦ Νότη Ροντάκη «Σολωμὸς» καὶ τὸ ποίημα τοῦ Στέφανου Μαρτζώκη «Στὸ Σολωμό».

Ἀπὸ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1902 ὠς τὸν Ἰούνιο τοῦ 1903 κυκλοφοροῦν συνολικὰ δύο τεύχη τῆς *Ζωῆς*. Στὸ πρῶτο, ἰδιαίτερα καλαίσθητο τεῦχος, ὅπου δημοσιεύονται, μεταξὺ ἄλλων, συνεργασίες τοῦ Ἀ. Παπαδιαμάντη, τοῦ Γ. Βλαχογιάννη, τοῦ Κ. Παλαμᾶ, τοῦ Κ. Χατζόπουλου, τοῦ Μ. Μαλακάση καὶ τοῦ Θ. Θωμόπουλου, ὁ ὁποῖος φιλοτέχνησε καὶ τὸ κόσμημα τοῦ ἐξωφύλλου, κάνει τὴν πρώτη του ποιητικὴ ἐμφάνιση ὁ Ἀπόστολος Μελαχρινὸς μὲ τὴ δημοσίευση τεσσάρων ποιημάτων. Στὸ δεύτερο τεῦχος, ποὺ ὅπως δηλώνει ἀργότερα ὁ ἐκδότης «παρουσιαζόταν ὡς ὄργανο τῶν νέων»³, ἐμφανίζονται, πλᾶι στὸν ἀρκετὰ μεγαλύτερο στὰ χρόνια Κ. Παλαμᾶ καὶ τοὺς κάπως ὠριμότερους Μ. Μαλακάση καὶ Ζαχ. Παπαντωνίου, πραγματικὰ νέοι λογοτέχνες καὶ κριτικοί: ὁ ἴδιος ὁ Μελαχρινός, ὁ Ἀ. Σικελιανός, ὁ Σ. Σκίπης, ὁ Ἀ. Καμπάνης, τοῦ ὁποῖου μάλιστα ἡ παρουσία εἶναι ἰδιαίτερα αἰσθητὴ, ἐφόσον ὑπογράφει ὅλα σχεδὸν τὰ κριτικὰ κείμενα⁴, καὶ ὁ Μίμης Λιμπεράκης, ποὺ ὑπογράφει μὲ τὸ ψευδώνυμο Fingal. Μὲ τὸ δεύτερο τεῦχος, στὸ ὁποῖο διαγράφονται καθαρότερα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς, ἡ *Ζωὴ* ἐμφανίζεται ὡς λογοτεχνικὸ περιοδικὸ ποὺ προβάλλει κυρίως τοὺς νέους, δίνει ἰδιαίτερη σημασία στὴ μετάφραση κειμένων ἀπὸ τὴν παγκόσμια καὶ τὴν ἀρχαία ἐλληνικὴ λογοτεχνία καὶ παρακολουθεῖ καὶ κρίνει τὴ γενικότερη πνευματικὴ κίνηση τῆς ἐποχῆς, συμπεριλαμβανομένης τῆς κίνησης τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν καὶ τοῦ θεάτρου.

3. Τατιάνα Σταύρου (ὅπου καὶ στὴ βιβλιογραφία τῆς σ. 75), σ. 1224· βλ. ἐδῶ Ἐπίμετρο 2 (II), σ. 81.

4. Γιὰ τὶς δημοσιεύσεις τοῦ Ἀριστοῦ Καμπάνη στὴ *Ζωή*, βλ. τὸ ἄρθρο του «Ξεριζωμένοι», ὅπου καὶ στὴ βιβλιογραφία· βλ. ἐπίσης Γ. Ροῦσσο, ὅπου καὶ στὴ βιβλιογραφία, σ. 22.